

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ไม่เพียงแต่การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเท่านั้น ยังรวมไปถึงการติดต่อสื่อสารในระดับองค์กร การสร้างความร่วมมือและการเจรจาต่อรองในโลกธุรกิจ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาติ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติ ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสอดคล้องกับสังคมปัจจุบันอันเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” และแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา ตลอดจนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 1)

เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่คาดหวังให้บุตรหลานของตนใช้ภาษาอังกฤษได้คล่อง ในปี 2546 กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยจัดการศึกษารูปแบบใหม่ 5 รูปแบบ และโครงการ โรงเรียนสองภาษา (English Program) โดยใช้ชื่อเต็มว่า โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในด้านภาษาอังกฤษ ให้สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ โดยให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอในทุกด้านดำเนิน โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนในทุกรายวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษาบางสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ทั้งนี้เนื่องจากเห็นความสำคัญว่าโลกในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งในสังคมของการเรียนรู้ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สืบค้นหาความรู้ในแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย การที่นักเรียนมีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีนับว่าเป็นประโยชน์ต่อเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนไทยมีคุณภาพและ

ศักยภาพทางด้านภาษาเพื่อโลกปัจจุบันและโลกอนาคตจึงเป็นภารกิจสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 12)

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่ออย่างเป็นระบบตั้งแต่ พ.ศ.2538 แต่เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรเอกชน ซึ่งในตอนต้นใช้ชื่อว่า โครงการใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (สุทธิพงษ์ ยงค์มกล, 2543, หน้า 1) อีกทั้งหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรจากต่างประเทศ นับว่าโครงการโรงเรียนสองภาษาเป็นสิ่งใหม่สำหรับกระทรวงศึกษาธิการที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ดังนั้นในระยะเริ่มต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้คัดเลือกโรงเรียนนำร่อง เพื่อทดลองจัดการเรียนการสอนโครงการโรงเรียนสองภาษาขึ้น โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ได้รูปแบบที่ชัดเจนและเหมาะสมก่อนนำไปขยายผลต่อไป โดยในปัจจุบัน โรงเรียนสองภาษาของรัฐบาลมีจำนวน 59 โรงเรียน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษา จำนวน 49 โรงเรียน และระดับประถมศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 1)

ด้วยเหตุที่ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทั่วโลกนับวันจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งนโยบายของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของคนไทยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ส่งผลให้ผู้ปกครองต่างคาดหวังให้บุตรหลานมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษถึงขั้นใช้งานได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนทั่วไปที่กำหนดให้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการข้างต้นได้ ทำให้ที่ผ่านมามีพ่อแม่จำนวนไม่น้อยดิ้นรนหาทางพัฒนาความสามารถทางภาษาให้ลูกเอง เช่น ให้เรียนพิเศษกับครูเจ้าของภาษา เรียน โรงเรียนนานาชาติ หรือส่งไปเรียนต่างประเทศ อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวต้องใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้พ่อแม่ยุคเศรษฐกิจฝืดเคืองเช่นนี้หันมานิยมโรงเรียนสองภาษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นจำนวนมาก (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2547, หน้า 14)

ถึงแม้ว่าความสำคัญของภาษาอังกฤษจะทำให้โรงเรียนสองภาษามีบทบาทมากขึ้นเป็นลำดับ ผู้ปกครองนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนสองภาษา ด้วยหวังว่าจะช่วยฝึกฝนทักษะด้านภาษาอังกฤษให้เกิดความชำนาญ แต่สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษหรือโครงการโรงเรียนสองภาษาในระยะแรก ๆ ยังคงประสบปัญหาในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสถานศึกษา ความยากลำบากในการจัดหาครูต่างชาติที่มีคุณภาพ ความไม่พร้อมของสื่อประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนความไม่ชัดเจนของรูปแบบการวัดผลและประเมินผล (สุทธิพงษ์ ยงค์มกล, 2543, หน้า 17) นอกจากนี้ ปัญหาการจัดการของสถานศึกษาเองที่ยังขาด

ทรัพยากรและความสนับสนุนร่วมมือ ความไม่แน่ชัดของทิศทางนโยบายระดับสูงก็เป็นเรื่องของอุปสรรคที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ จึงกล่าวได้ว่าสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะต้องปรับตัวและแสวงหาทรัพยากร เพื่อให้อยู่รอดและมีการดำเนินงานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลได้ และจากรายงานการวิจัยเรื่อง “โรงเรียนสองภาษา” ของคณะนิติปรัชญาโทคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า โรงเรียนกว่า 100 แห่งที่กำลังเปิดสอนสองภาษาอยู่นั้นประสบปัญหาแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่พร้อมเรื่องหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนความยากลำบากในการจัดหาครูต่างชาติที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ นอกจากนี้ในบางแห่งยังก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กและครูสองภาษากับหลักสูตรปกติด้วย (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2547, หน้า 15)

จากข้อมูลและสภาพการศึกษาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษโดยทั่วไปยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการที่สถานศึกษาของอนุมัติเปิดดำเนินการตามโครงการดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมที่จะดำเนินการ ซึ่งกลไกสำคัญที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ บทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผน ตลอดจนวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา และการตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรหรือปัจจัย คือ คน เงิน วัสดุ และวิธีการ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายที่รัฐกำหนดไว้ และเกิดประสิทธิผลทางการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวชี้วัดทิศทางทางการดำเนินนโยบายทางการศึกษา หากผู้บริหารมีความสามารถสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล การดำเนินงานทางการศึกษาไปในทิศทางที่มุ่งหวังไว้ ย่อมสำเร็จได้โดยไม่เป็นเพียงแต่ความคิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 43)

นักทฤษฎีองค์การมีความเห็นว่าประสิทธิผลองค์การเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การ เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับหรือขอบเขตของความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาองค์การ ประสิทธิผลองค์การมีความสำคัญ เพราะเป็นแกนกลาง (Central Theme) ของทฤษฎีองค์การ (Robbins, 1987, p. 28) ประสิทธิผลองค์การยังใช้เป็นเครื่องตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด การที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษจะอยู่รอดและมีเสถียรภาพนั้นมีปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกสถานศึกษาของเด็กและผู้ปกครอง (กมลวรรณ ชัยวณิชศิริ, 2536, หน้า 5) เนื่องจากสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม

โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมุ่งสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา คือ ผู้ปกครองและผู้เรียน การจัดการศึกษาจึงต้องมีประสิทธิภาพให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเห็นได้และตัดสินใจเลือก (สุทธิพงษ์ ยงค์มกล, 2543, หน้า 21)

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 นั้น มีโรงเรียนเอกชน จำนวน 3 โรงเรียน เสนอขอดำเนินการและได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการดังกล่าวได้ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาของรัฐ ได้เสนอขอดำเนินการและได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการดังกล่าวได้ในปีการศึกษา 2542 จำนวน 2 โรงเรียนและทวีจำนวนเพิ่มขึ้นจนถึง 49 โรงเรียนในปีการศึกษา 2546 โดยจำแนกเป็นโรงเรียนสองภาษา (English Program) จำนวน 9 โรงเรียน และโรงเรียนสองภาษาฉบับย่อ (Mini English Program) จำนวน 40 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 1-10) จึงนับได้ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมีวงจรชีวิตองค์การอยู่ในระยะการเริ่มต้นประกอบกิจการ ซึ่งยังคงต้องการการสนับสนุนจากภายนอกและมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นปรับตัว รูปแบบที่เหมาะสมในการวัดประสิทธิผลองค์การ คือ รูปแบบระบบเปิดที่มุ่งเน้นความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากร (Robbins, 1990) ประกอบกับแนวคิดของ ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 281) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของผู้บริหารในการบริหารให้ประสบความสำเร็จในโรงเรียนหรือความสำเร็จขององค์การนั้น ประกอบด้วย โรงเรียนมีชื่อเสียงครูมีความพึงพอใจในงาน และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีตัวแปรบ่งชี้ความสำเร็จ 4 ตัว คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว ความสามารถในการจัดการทรัพยากร ความพึงพอใจในงานของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านนักเรียน (Pendley, 1985, p. 98; Reid, David & Peter, 1988, pp. 24-29; David & Thomas, 1989, pp. 81-83; Hoy & Miskel, 2001, p. 409) ประกอบกับแนวคิดโครงสร้างข้อมูลทางการศึกษาที่มีโครงสร้างเป็นแบบพหุระดับ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2535, หน้า 9; สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2538, หน้า 57; Creemers, 1994, pp. 114-118) โดยเฉพาะข้อมูลระดับนักเรียนเป็นข้อมูลระดับบุคคลที่เป็นหน่วยเล็กที่สุด จะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะตัวแปรในระดับครูผู้สอนหรือชั้นเรียน ซึ่งเป็นระดับขั้นของข้อมูลที่สูงกว่าและเป็นหน่วยวัดที่ใหญ่กว่า ขณะเดียวกันข้อมูลระดับครู ก็จะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะตัวแปรเกี่ยวกับผู้บริหาร ซึ่งเป็นระดับขั้นข้อมูลที่สูงกว่าระดับครูและ

สูงกว่าระดับนักเรียน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 236) นอกจากนี้ การจัดองค์การทางการศึกษา ยังมีลักษณะเป็นทฤษฎีระบบประกอบด้วย บริบท ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการและผลผลิต (Hoy & Miskel, 1996, pp. 23-24)

สำหรับปัจจัยในแต่ละระดับยังประกอบด้วยตัวแปรย่อยอีกหลายประการที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จากการศึกษาวิจัยได้ศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนสิริรัตนารุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละโวทัย เขต 1 และผู้บริหารโรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ทัศนคติของผู้บริหาร และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมของครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และจากการผสมผสานแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน และผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผล ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ความภาคภูมิใจของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115; Boonruangrutana, 1978, pp. 17-18; Coopersmith, 1984; Gardner, 1985, pp. 24, 109-113, 156-159; Anderson, 1994, p. 380; ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, 2539, หน้า 161, 225; ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 50-51; นุชนาฎ วรยศศรี, 2544, หน้า 57) ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พฤติกรรมการสอนของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน (McClelland, 1987; House, 1981, pp. 24-25; Faber, 1983, pp. 156-157; Gara, 1998, p. 1465; ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 11; พรพิมล ระวังประเคน, 2545, หน้า 20; ภารดี อนันต์นารี, 2545, หน้า 65-67; ชุตติกาญจน์ บุญฤทธิ์สุข, 2546, หน้า 33; พิมพ็อร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 295-296; สมจิตร อุดม, 2547, หน้า 216-217) ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ทัศนคติของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กระบวนการบริหาร โครงการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน ตลอดจนบรรยากาศโรงเรียน (Brown & Moberg, 1980, p. 667;

Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992, p. 431; Hoy & Clover, 1986, p. 94; Patterson, 1988, pp. 50-51; Braun, 1991, p. 26; Bass & Avolio, 1994; จันทราณี สงวนนาม, 2533, หน้า 62-63; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536, หน้า 212; สมจิตร อุดม, 2547, หน้า 202; พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 306-309)

สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จึงนับได้ว่าเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพของผู้เรียนในด้านภาษาอังกฤษ แสดงถึงความพยายามของรัฐและเอกชนในการสร้างมิติใหม่ของการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะของคนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคตต่อไป ด้วยลักษณะรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเป็นเรื่องใหม่ของการศึกษาในประเทศไทย หากแต่ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว้างขวางทั่วประเทศพร้อมกับได้รับความสนใจจากผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนอย่างมาก ทำให้เกิดคำถามควรแก่การศึกษาว่าประสิทธิผลของสถานศึกษารูปแบบนี้เป็นอย่างไรรวมทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวแปรใด ประกอบกับงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษที่ผ่านมาไม่น้อยมากและเกิดขึ้นในช่วง โรงเรียนดังกล่าวเพิ่งเริ่มก่อขยายและมีจำนวนผู้รู้จริงในปริมาณจำกัดเฉพาะกลุ่ม วิธีดำเนินการวิจัยจึงใช้เทคนิคเดลฟายและศึกษาเฉพาะ โรงเรียนสังกัดเอกชน แต่ยังไม่มีการศึกษาครอบคลุมถึงประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งระบบตามโครงสร้างข้อมูลทางการศึกษา ด้วยเหตุที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และวงจรชีวิตองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลทำให้นิยามประสิทธิผล มิติประสิทธิผลและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลมีการเปลี่ยนแปลง (สุทธิพงษ์ ยงศ์กมล, 2543, หน้า 5, 278) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงแนวทางและหลักการในการบริหารจัดการโครงการให้เกิดประสิทธิผลและศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในลักษณะของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่จำแนกข้อมูลเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับ โรงเรียน ขณะเดียวกันก็จำแนกข้อมูลตามทฤษฎีระบบ คือ ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้ทราบข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาประเภทนี้ได้กว้างขวางขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ได้ผลดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ทางการศึกษาไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามในการวิจัย

1. สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิผลระดับใด
2. ปัจจัยใดบ้างในระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดประสิทธิผลองค์การมีหลายแนววิธีการแตกต่างกันตามจุดเน้นที่ใช้วัดประสิทธิผล ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดวิธีการแข่งขันคุณค่า (Competing Values Approach) ของควินน์ และโรห์บาฟ (Quinn & Rohrbaugh, 1983) โดยใช้รูปแบบคุณค่าประสิทธิผลที่เป็นระบบเปิด ด้วยเหตุที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษอยู่ในระยะเริ่มต้นกิจการ (Entrepreneurial Stage) สมควรใช้รูปแบบคุณค่าประสิทธิผลในระบบเปิดเป็นแนวทางในการพิจารณาประสิทธิผล ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น (Flexibility) และทรัพยากร (Resources) (Robbins, 1990) ประกอบกับแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 281) ที่กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือความสำเร็จในสถานศึกษา ประกอบด้วย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สถานศึกษามีชื่อเสียง และครูมีความพึงพอใจในงาน ผู้วิจัย ประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิผล 4 ตัว ซึ่งถือเป็นตัวแปรตามของการวิจัย คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว ความสามารถในการจัดการทรัพยากร ความพึงพอใจในงานของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ยึด 2 แนวคิด คือ แนวคิดทฤษฎีระบบ โดย ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 1996, pp. 23-24) และแฮนสัน (Hanson, 1996, pp. 110-118) ที่มีแนวคิดว่า กระบวนการจัดการศึกษามีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการและผลผลิต และแนวคิด โครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษา โดย ศิริชัย กาญจนวาสี (2535, หน้า 3-4) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2535, หน้า 9) สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2538, หน้า 57) และ ครีเมอร์ส (Creemers, 1994, pp. 114-118) ที่มีแนวคิดว่า ข้อมูลทางการศึกษามีโครงสร้างหลายระดับและมีความสัมพันธ์ซับซ้อน คือ ตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีปฏิสัมพันธ์กันขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างระดับด้วย โดยตัวแปรระดับสูงกว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับต่ำกว่า เป็นลำดับขั้นต่อ ๆ กันลงไป ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกตัวแปรตามแนวคิดทฤษฎีระบบ คือ จำแนกเป็นตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิต ขณะเดียวกันก็จำแนกตัวแปรตามแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษา โดยแบ่งตัวแปรเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน

2.1 ปัจจัยระดับนักเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ การ์ดเนอร์ และ แลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115); สเติร์น (Stem, 1984, pp.332-341) งานวิจัยของ ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 50-51) ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 161, 225) นุชนาถ วรยศศรี (2544, หน้า 57) และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ คือ 1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของผู้เรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (Boonruangrutana, 1978, pp. 17-18) 2) ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึของการมีความสำคัญ ความรู้สึของการมีความสามารถ ความรู้สึของการมีอำนาจ และความรู้สึของการมีคุณธรรม 3) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1994, p. 380) ที่มีแนวคิดที่ เจตคติ เป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการ (Means) และเป้าหมายสูงสุด (End) ของ

การศึกษา และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และแนวคิดของ สเติร์น (Stern, 1984, pp. 332-341) ที่มีแนวคิดว่าเจตคติ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านผู้เรียนที่มี อิทธิพลต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ 4) การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ศึกษาตาม ผลการวิจัยของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1985, pp. 24, 109-113, 156-159) ศิกานต์ เพียร์ธัญญกรณ์ (2539, หน้า 225) และ นุชนาฏ วรยศศรี (2544, หน้า 57) ที่พบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ 5) แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ศึกษาตามแนวคิดของ การ์ดเนอร์ และ แลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115) โดยแบ่งแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ ออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิง เครื่องมือ (Instrumental Motivation) และแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) 6) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ศึกษาตามผลการวิจัยของ ศิกานต์ เพียร์ธัญญกรณ์ (2539, หน้า 161) และราชนันท์ บุญธิมา (2542, หน้า 50-51) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนที่ดีต้องแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความสนใจและความตั้งใจทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งการวางแผนการเรียนและวิธีเรียน และ 7) การใช้เวลาในการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ศิกานต์ เพียร์ธัญญกรณ์, 2539, หน้า 199-206)

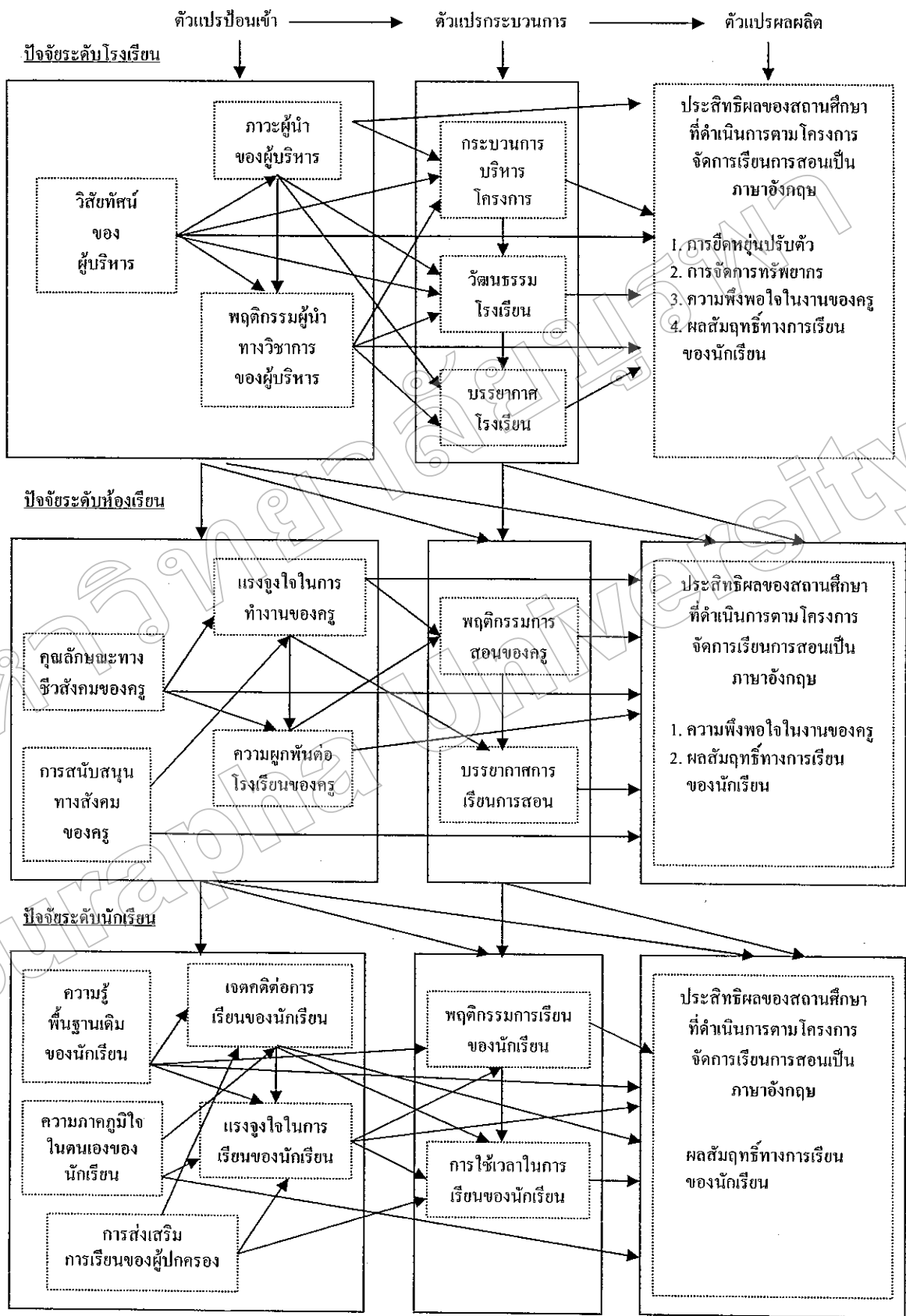
2.2 ปัจจัยระดับห้องเรียน ศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยของ การา (Gara, 1998, p. 4165) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 80-83) บุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538, หน้า 56-57) ราชนันท์ บุญธิมา (2542, หน้า 70) ชุตติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 33) และ สมจิตร อุดม (2547, หน้า 216-217) และจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับ ห้องเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ คือ 1) คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องต้นที่เกี่ยวกับสถานภาพ บทบาทของครู ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน 2) การสนับสนุนทางสังคมของครู ตามแนวคิดของ เฮาท์ (House, 1981, pp. 24-25) และ เฟเบอร์ (Faber, 1983, pp. 156-157) โดยจะ พิจารณาการสนับสนุนทางสังคมของครูใน 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การ สนับสนุนด้านวัตถุและบริการ และการสนับสนุนทางด้านข้อมูล 3) แรงจูงใจในการทำงานของครู ตามแนวคิดของ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1987) ที่มีแนวคิดว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นพลัง ผลักดันให้คนต้องการทำงาน พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement: nAch.) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Need for Affiliation: nAff.) และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Need for Power: nPow.) 4) ความผูกพันต่อโรงเรียน ของครู ศึกษาตามแนวคิดของ เมาว์เคย์, สเตียร์ส และ พอร์ตเตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979

cited in Luthans, 1995, p. 131) ที่มีแนวคิดว่า ความผูกพันต่อองค์กร คือ สิ่งที่บุคคลมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรและปรารถนาที่จะอยู่ในองค์กรต่อไป ซึ่งประกอบด้วย ความศรัทธาต่อองค์กร ความทุ่มเทต่อองค์กร และความภักดีต่อองค์กร 5) พฤติกรรมการสอนของครู เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนแสดงออกในกระบวนการสอน เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาตามแนวคิดของ พรพิมล ระวังประเคน (2545, หน้า 20) และชุตติกาญจน์ บุญญะริตติสุข (2546, หน้า 33) ประกอบด้วย การวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดและการประเมินผล 6) บรรยากาศการเรียนการสอน ศึกษาตามแนวคิดของ ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 70) ที่มีแนวคิดว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพทางสังคมวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหวและส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

2.3 ปัจจัยระดับโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยยึดแนวความคิดการวิจัยของ ฮอย และ โคลเวอร์ (Hoy & Clover, 1986, p. 94) แพตเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 50-51) จันทราณี สงวนนาม (2533, หน้า 62-63) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 212) สมจิตร อุดม (2547, หน้า 202) และพิมพอร์ สดเอี่ยม (2547, หน้า 306-309) และจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ คือ 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดย ยึดแนวคิดของ บรอน (Braun, 1991, p. 26) และ มารศรี สุธานี (2540, หน้า 13) ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ แบส และ อโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994) ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเป็น 2 แบบ คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leadership) และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) 3) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผล โดยยึดแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992, p. 431) 4) กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร ศึกษาตามหลักการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) ของเดมิ่ง (Deming) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และศึกษาตามกรอบอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 4

ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป 5) วัฒนธรรมโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ แพตเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 107-109) และ 6) บรรยากาศโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทุกส่วนและส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ บราวน์ และ โมเบอร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร ความรับผิดชอบ รางวัล ความอบอุ่นและการสนับสนุน เป้าหมาย และความขัดแย้ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำรูปแบบของโครงสร้างข้อมูลทางการศึกษาที่มีลักษณะการจัดตัวแปรที่ศึกษา เป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับ โรงเรียน ตัวแปรทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกันย่อมได้รับอิทธิพลและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปกรอบแนวคิดเป็น โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ในการวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในภาพที่ 1

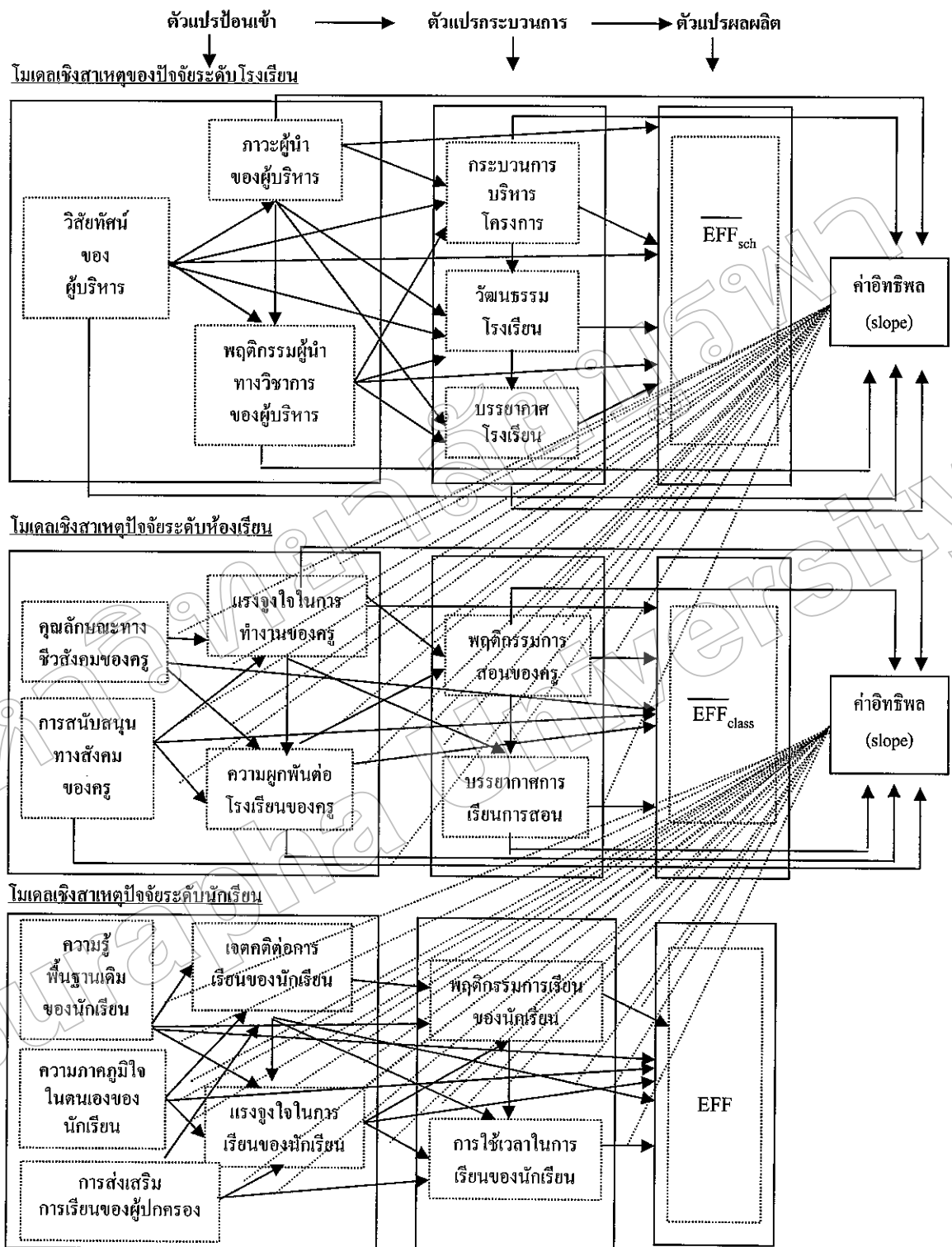

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยระดับนักเรียน ห้องเรียน และระดับโรงเรียน มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ปัจจัยในระดับนักเรียน ห้องเรียนและระดับโรงเรียน มีโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ ดังปรากฏในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อมูลที่จะเสนอกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารแก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษให้มีความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ เกิดประสิทธิผล เป็นผู้บริหารมืออาชีพ

2. เป็นข้อมูลที่จะใช้วางแผนเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษและผู้บริหารสถานศึกษาที่เตรียมความพร้อมในการเปิดดำเนินโครงการดังกล่าวในอนาคต ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการปรับปรุงการบริหาร และเสริมสร้างแรงจูงใจในการบริหารให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางและสารสนเทศในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์การได้ต่อไป

4. ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรมการสอน การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความผูกพันต่อองค์การให้มากขึ้น นอกจากนี้ ครูสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนและร่วมพัฒนาการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษให้เกิดประสิทธิผลได้มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิตใน 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 – ปีการศึกษา 2546 เท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้เก็บ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2548 ทำให้สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการดังกล่าวหลังปีการศึกษา 2546 ถึงปีการศึกษาที่เก็บข้อมูล ยังไม่มีนักเรียนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 49 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 49 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 295 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2,155 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,499 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 1088) จากการสุ่มได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,200 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,424 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ มี 3 ระดับ คือ

3.1.1 ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย

- 3.1.1.1 ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน
- 3.1.1.2 ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
- 3.1.1.3 เจตคติต่อการเรียนของผู้เรียน
- 3.1.1.4 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง
- 3.1.1.5 แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
- 3.1.1.6 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
- 3.1.1.7 การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน

3.1.2 ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย

- 3.1.2.1 คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู คือ
  - 3.1.2.1.1 อายุ
  - 3.1.2.1.2 วุฒิการศึกษา
  - 3.1.2.1.3 ประสบการณ์ในการสอน

- 3.1.2.2 การสนับสนุนทางสังคมของครู
- 3.1.2.3 แรงจูงใจในการทำงานของครู
- 3.1.2.4 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู
- 3.1.2.5 พฤติกรรมการสอนของครู
- 3.1.2.6 บรรยากาศการเรียนการสอน
- 3.1.3 ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย
  - 3.1.3.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
  - 3.1.3.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
  - 3.1.3.3 พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
  - 3.1.3.4 กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
ของผู้บริหาร
  - 3.1.3.5 วัฒนธรรมโรงเรียน
  - 3.1.3.6 บรรยากาศโรงเรียน
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย
  - 3.2.1 ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว
  - 3.2.2 ความสามารถในการจัดการทรัพยากร
  - 3.2.3 ความพึงพอใจในงานของครู
  - 3.2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนแทนแบบทดสอบ โดยให้นักเรียนประเมินความสามารถของตนเอง เป็นการรับรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ จากทั่วประเทศ จำนวน 44 โรงเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการใช้แบบทดสอบวัดทักษะให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ มี 2 รูปแบบ คือ

1.1 โรงเรียนสองภาษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ ทุกวิชา ยกเว้นภาษาไทยและสังคมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

1.2 โรงเรียนสองภาษาฉบับย่อ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษได้ไม่เกิน 50% ของชั่วโมงสอนทั้งหมดต่อสัปดาห์

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำหน้าที่บริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครูทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 ในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548

5. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ หมายถึง ผลของการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและครูใน โรงเรียน จนทำให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ครูมีความพึงพอใจในงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัวและจัดการทรัพยากร

5.1 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน หมายถึง การรับรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ได้แก่ การฟังภาษาอังกฤษอย่างรู้ความหมายและมีความสุขในการฟังภาษาอังกฤษ การพูดเพื่อสื่อความหมายด้วยการใช้ภาษาอังกฤษและมีความสุขในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ การอ่านอย่างรู้ความหมายและมีความสุขในการอ่านภาษาอังกฤษ การเขียนภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความหมายและมี ความสุขในการเขียนภาษาอังกฤษ ความเข้าใจในวัฒนธรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการนำภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไปใช้กับบุคคลในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นธรรมชาติ ชัดเจนและเหมาะสม

5.2 ความพึงพอใจในงานของครู หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของครูที่มีต่องานที่ทำ และ

เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย งานที่ทำทลายความคิดหรือสติปัญญา งานที่ได้รับสิ่งตอบแทนอย่างยุติธรรม สภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน บุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน และลักษณะการทำงานของบุคคล

5.3 ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์

5.4 ความสามารถในการจัดการทรัพยากร หมายถึง ความสามารถในการจัดหาและใช้ทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์

6. ปัจจัยระดับนักเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเป็นตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับโรงเรียนและตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ ดังนี้

6.1 ความรู้พื้นฐานเดิม ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสมระดับประถมศึกษาตอนปลาย

6.2 ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเอง และการเห็นคุณค่าของตนเอง ทั้งด้านความสำเร็จ ความน่าสนใจ ความมีมิตรภาพและคุณค่าที่ผู้อื่นยอมรับ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ความรู้สึกของการมีความสำคัญ ความรู้สึกของการมีความสามารถ ความรู้สึกของการมีอำนาจ และความรู้สึกของการมีคุณธรรม

6.3 เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา การสอนของครู และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากโรงเรียน

6.4 การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองกระทำ อันน่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

6.5 แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่ส่งผลต่อความรู้สึกอยากเรียน โดยดูจากเหตุผลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ และแรงจูงใจเชิงบูรณาการ

6.5.1 แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ หมายถึง แรงจูงใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ

6.5.2 แรงจูงใจเชิงบูรณาการ หมายถึง แรงจูงใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้เข้าถึงวัฒนธรรมและต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ หรือต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

6.6 พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อการเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียนที่แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความสนใจ ความตั้งใจ การวางแผน การเรียน และวิธีการเรียนในขณะที่เรียน

6.7 การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน หมายถึง เวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียนหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

7. ปัจจัยระดับห้องเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในระดับห้องเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับ โรงเรียน และเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรย่อย ๆ ดังนี้

7.1 คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู หมายถึง อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ การสอนของครูซึ่งนับเป็นจำนวนปีที่ทำการสอนใน โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และวุฒิการศึกษาของครู แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

7.2 การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง ผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้รับโอกาสที่ดี ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล และการร่วมกิจกรรมสังคม ทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงาน เกิดขวัญกำลังใจ

7.3 แรงจูงใจในการทำงานของครู หมายถึง ความปรารถนาของครูในการปฏิบัติงาน ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

7.4 ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีความเกี่ยวข้อง และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับโรงเรียน มีลักษณะ 3 ประการ คือ ความศรัทธาต่อโรงเรียน ความทุ่มเทต่อโรงเรียน และความภักดีต่อโรงเรียน

7.5 พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การแสดงออกที่ผู้สอนใช้หรือปฏิบัติในการสอน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดผลและการประเมินผล

7.6 บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง สภาพทางสังคมจิตวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหวในชั้นเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

8. ปัจจัยระดับโรงเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและส่งผลต่อการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับห้องเรียน และตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ ดังนี้

8.1 วิสัยทัศน์ผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนด วิถีคิด แนวทาง สามารถวางแผน และมองเห็นภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในอนาคต โดย ภาพนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพของการศึกษา มีความเป็นไปได้ และสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เกิดมาตรฐานและมีคุณภาพที่จะนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มี 3 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่ วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

8.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนที่ใช้ในการบริหารหรือจัดการงานของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแบบของภาวะผู้นำเป็น 2 แบบ คือ

8.2.1 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความสนใจ การคล้อย การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการมุ่งความสัมพันธ์ เป็นรายบุคคล

8.2.1.1 ความสนใจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกและสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความรู้สึกละอาย รักใคร่ เลื่อมใส ไว้วางใจในความสามารถของผู้นำ ซึ่งทำให้ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจ ชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้นำมีพฤติกรรม คือ การมีความมั่นใจในตนเองสูง สนับสนุนการทำงานของผู้อื่นตาม กระตุ้นจูงใจสร้างความมั่นใจ ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่มีมองการณ์ไกล สามารถวางเป้าหมายเพื่ออนาคตที่ดี เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดริเริ่ม รวมทั้งเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

8.2.1.2 การคล้อย หมายถึง วิธีการที่ผู้นำจูงประกายความคิดที่ทำให้ผู้ตามคิดที่จะช่วยทำงานให้สำเร็จโดยใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำงานให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมซึ่ง อาจทำได้โดยใช้แรงหนุนทางอารมณ์ ได้แก่ การสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตาม สร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่า สร้างความคาดหวังว่าจะทำได้สำเร็จ

8.2.1.3 การกระตุ้นการใช้ปัญญา หมายถึง วิธีการที่ผู้นำช่วยผู้ตามให้แก้ปัญหา ด้วยวิธีการอย่างใหญ่ กระตุ้นการสร้างระบบความคิด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้คิดแก้ปัญหาใน ลักษณะป้องกันไว้ก่อนมากกว่าจะตามแก้ปัญหา

8.2.1.4 การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล หมายถึง การที่ผู้นำสนใจในผู้ตามแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมและพัฒนาผู้ตามตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนผู้นำปฏิบัติต่อผู้ตามอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสอนแนะและให้ข้อมูลย้อนกลับ สนับสนุน ให้ผู้ตามพัฒนาตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

8.2.2 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่ทำให้ผู้ตามมีความคาดหวังและพยายามปฏิบัติงานตามที่คาดหวังโดยผู้นำให้แรงเสริมที่เหมาะสมเมื่อผู้ตามปฏิบัติงานตามข้อตกลง หรือได้ใช้ความพยายามพอสมควร มักเป็นการจูงใจโดยให้รางวัลเป็นการตอบแทน เป็นการจูงใจเพื่อสนองความต้องการขั้นต้นและเป็นแรงจูงใจภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เช่น การให้เงินเดือนขึ้น เลื่อนตำแหน่ง การสรรเสริญ ยกย่อง เป็นต้น

8.3 พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถนำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพมาใช้บริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการต้องมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ การกำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน การนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติ การประชุมนิเทศและประเมินผลการเรียน การบริหารการใช้หลักสูตร การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการ วิทยุทัศน์ด้านวิชาการ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครู และการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

8.4 กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ หมายถึง ขั้นตอนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) ของเดมมิ่ง (Deming) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มี 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

8.5 วัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง ระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ค่านิยม ความเชื่อ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ความมุ่งมั่น ประสงค์ของโรงเรียน การมอบอำนาจ การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้ออาทร และความหลากหลายของบุคลากรในโรงเรียน

8.6 บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง ลักษณะสถานการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ได้รับรู้ใน 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความอบอุ่นและการสนับสนุน เป้าหมาย และความขัดแย้ง